

PRIMORSKI LIST.

Poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

„Vse za vero, dom, cesarja!“

„Primorski List“ izhaja 5 in 20 dan vsakega meseca;
ako je ta dan praznik, izide dan poprej.
Velja za celo leto 1 gld., za pol leta 50 novč.

Uredništvo in upravnništvo mu je v Trstu,
Via Fabbri št. 7. — Nefrank. pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo. — Cena za inserate po pogodbi.

Tečaj I.

V TRSTU, dne 20. septembra 1893.

Št. 18.

Katere vere se nam je držati?

Dne 26. avg. t. l. — tako so poročali nedavno slovenski časopisi — je prestopila v Trstu k pravoslavni, t. j. vshodno-razkolni cerkvi „cela slovenska rodbina, delavskega stanu, obstoječa iz peterih glav“. Eden časopisov je objavil tudi imena teh oseb, ker pa nam ni toliko za osebe, ampak za stvar, zato je izpustimo.

Ta dogodek je res vreden, da ga obžalujemo, tembolj ker bi utegnil slab izgled upljivati na druge enako omahljive katoličane, da ga posnemajo.

Mi bi o tej stvari najrajše molčali, da se pogreznje v morje pozabljivosti, ter bi ne imela nobene slabe posledice več. Vendar si štejemo v dolžnost, da o tej stvari ne molčimo, iz dveh uzrokov.

Prvi je ta: zastavili smo si nalogo braniti najdragocenejšo svetinjo slovenskega ljudstva, sveto katoliško vero, katero je sprejelo po svetih blagovestnikih Mohorju in Fortunatu, Cirilu in Metodiju. Braniti je treba ono stvar, katera je v nevarnosti. Ako hočemo torej braniti vero, mora biti ta vera po naši misli v nevarnosti; da pa je katoliška vera tudi pri sicer vernem slovenskem ljudstvu res v nevarnosti, to nam jasno priča ravno ta žalostni dogodek, da je cela rodbina se izneverila sv. kat. Cerkvi prestopivša v razkolno.

Kaj torej pomaga pisati in govoriti, da vera „ni v nevarnosti“, da je slovensko ljudstvo dovolj utrjeno v svoji veri, da torej vere ni treba braniti, da nam zadostuje, ako branimo svojo narodnost, ker le ta da je res v nevarnosti — kaj pomaga vse to, ako pa se celo „odločen narodnjak“, kakoršen je bil baje ta mož, izneveri katoliški Cerkvi, ter potegne za sabo v razkol vso svojo družino?

Drugi uzrok, ki nas sili o tem dogodku govoriti je, ker se naznanja „kompetentnim krogom, da premišljajo o njem, zlasti pa ob uzrokih, ki so dovedli do tega koraka“. Mi sicer nismo ti kompetentni krogi, to so izvestno le cerkveni predstojniki, ker le njim more veljati poziv: „Videant consules!“ a dovoljeno nam bodi vsaj, da „razmišljamo o uzrokih, ki so dovedli do tega koraka“.

Kateri so ti uzroki? Zasebnih uzrokov, ki so morda napotili te osebe, da so dali slovo svoji Materi, katoliški Cerkvi, katera jih je po sv. Krstu sprejela med svoje otroke, teh uzrokov nočemo preiskavati, ker nam niso znani. Navesti pa smemo javne uzroke, ki pospešujejo in podpirajo take žalostne dogodke.

Splošno ime poglavitnega uzroka je verski indiferentizem, t. j. misel, da je vsaka vera enako dobra; ta indiferentizem se je po naših krajih polotil deloma vsaj tudi slovenskega ljudstva.

Kaka nezmisel da je tak verski indiferentizem, nam kaže zdrava pamet. Vsaka vera je enako dobra: katoličan, razkolnik, protestant, žid, mahomedan, malikovelec — to je vse eno! Ena vera nas uči to resnico, druga pravi, da to ni resnica, ampak laž; sta si torej resnica in laž enaki? Po načelu, da so vse vere enako dobre, morata biti dva nauka, ki sicer eden drugemu nasprotujeta, vendar enako dobra, torej resnica in laž jednaki. Kdo ne vidi, da je to največja nezmisel?

Ako pa niso vse vere enako dobre, je mar vse jednako, po katerej veri živim? Da li sem katoličan ali razkolnik? Sv. Pavel pravi: „En Bog, en krst, ena vera“. Ene vere se mi je držati, ako hočem enega Boga prav častiti, ako hočem rešiti svojo dušo; zakaj le ena vera mi kaže pravo pot, ki pelje v večno življenje. Kdor torej hoče prav skrbeti za svojo dušo, mora se držati ene vere, po tej veri mora živeti. Verski indiferentizem je torej največja vnemarnost gledé neumrljive duše, in kdor resnično priznava načelo, da so si vse vere enako dobre, kaže očitno, da nima sploh nobene vere.

Kdo pa je zasejal ta verski indiferentizem med naše sicer verno ljudstvo? To je storil nesrečni brezverski liberalizem. In ozir na to, da se nekateri tako brzo ogrejejo zlasti za razkolno cerkev, moramo priznati žalostno resnico, da so k temu mnogo pripomogli tudi tisti časopisi, ki se tako radi mešajo v verske zadeve, ter so polni hvale za razkolno cerkev, kakor da bi slovenska narodnost le v tej cerkvi mogla najti svojo rešitev, ali pa pri vsakej cerkveni naredbi, katera tem listom ni po volji, pretijo s prestopom v razkol. Kdor je prebiral te vrste časopise, vé, da pišemo resnico.

Branje takih spisov, ki več ali manj prikrito merijo proti rimsko-katoliški cerkvi in njenim zastopnikom, škofom, mora dosledno zlasti pri človeku, ki nima trdnega verskega prepričanja, vero omajati, ter ga pripeljati do tega, da odpade, ko se mu ponudi zato ugodna prilika, ko najde kak zunanji povod.

Temu se pridruži še velika nevednost v verskih resnicah, ki se vedno bolj širi med ljudstvom, to pa zato, ker zlasti mladina nič kaj

rada ne zahaja k cerkvenim govorom ob nedeljah in praznikih, dasi ima zato ugodno priliko. Iz te nevednosti izvira dvomljivost o resnicah sv. vere; dvom pa je že sam pregrešen in tira človeka v temni prepad verske v nemarnosti. Ko začne kristijan zanemarjati svoje verske dolžnosti, se mu verski čut vedno bolj ohladi, versko prepričanje vedno bolj zatemni, in navadni konec je, da se vda nenravnemu življenju, ki ga slednjič utrdi v verski v nemarnosti.

Ti so torej pglavitni uzroki, ki privedejo kristjana, da odpada od kat. Cerkev: 1) branje brez-ali protiverskih spisov, 2) nevednost v verskih resnicah, 3) v nemarnost v spolnovanju verskih dolžnost, 4) mnogokrat nenravno življenje. Da je to res, nam priča zgodovina sedanjega in preteklega časa.

Kdor hoče resnice sv. katoliške vere umeti, kolikor jih je umeti mogoče, ter želi čuti blagi upljiv, ki ga imajo te resnice na srce človeško, ta naj vestno spolnuje svoje verske dolžnosti, naj po resnicah sv. vere vrvna vse svoje življenje, potem bo tudi prepričan o resničnosti te vere.

Resno pa svarimo katoliške Slovence, nikar ne posnemajte slabih uzgledov, katere vam dá eden

ali drugi po imenu kristijan, ki sv. kat. Cerkev zapusti. Vprašajte tiste, ki so storili ta korak, da-li se čutijo bolj srečne sedaj, in ako so odkritosrčni, odgovoriti vam morajo, da ne! Zakaj ne? Zato, ker niso storili tega koraka iz prepričanja, ampak v strasti in dvomu, strast in dvom pa človeka ne moreta storiti srečnega. Vprašajte nasprotno one, ki so, spoznavši zmote krive vere, iz prepričanja prestopili v kat. Cerkev, ter po njenej veri vestno živijo, da-li se čutijo srečne, in odgovorili vam bodo odločno: dá.

Imamo mnogo uzgledov, da so se ljudje, ki so zatajili katoliško vero, pozneje skesali in se vrnili nazaj, a ni nam znan noben uzgled, da bi se bil kdo vrnil nazaj v protestantsko ali razkolno cerkev, potem ko je iz prepričanja sprejel kat. vero. Dokaz, da v kat. cerkvi se čuti človek zadovoljnega, srečnega.

Katera vera je torej prava? Katere se nam je držati? „En Bog, en krst, ena vera“ ta je tista, katero uči od Kristusa ustanovljena, po sv. Duhu nezmotljiva učiteljica večne resnice, Cerkev rimsko-katoliška, katero vlada sedaj slavni Leon XIII. —

Sv. Oče Leo XIII.

Zadnje leto v Peružji.

Življenje velikega trpina Pija IX. se je bližalo h koncu. Še enkrat je luč njegovega življenja jasno zasvetila, predno je imela vgasniti. Bilo je njegovo zadnje veselje — zlati škofijski jubilej 3. junija 1877. Petdeset let je bil škof! Veliko je trpel, veliko je delal, pa tudi veliko dosegel za sv. Cerkev! Vreden je bil mož, da ga je kratko pred smrtjo ves katoliški svet še enkrat počastil. Brezštevilne množice so drle v Rim čestitat sivolasemu Očetu, slavnemu Piju IX.

Ob tej priliki je prišel v Rim tudi Joahim Peči, kot voditelj in govornik vseh škofov celega papeževga vladarstva, čestitat vesoljnemu glavarju. Imel je prisrčen nagovor, ki je sivega starčka v srce ganil in močno oveselil.

Tri mesece zatem povzdignil je Pij IX. škofa Pečija v „Camerlengo“ ali najvišjega kamornika z namenom, da bi Peči trajno bival v Rimu. Camerlengo mora vladati časne reči, posebno posvetno kraljestvo rimskega glavarja. Ko umrje papež, prevzame Camerlengo v družbi s tremi najstarejšimi

LISTEK.

Sv. Gora.

V spomin stoletnice obnovenja božje poti,
dné 29. Septembra 1873.

Dné 29. t. m., dan sv. Mihaela, obhaja sv. Gora pri Gorici stoletnico, odkar je bila ta najimenitniša in najčastitljivša božja pot na Slovenskem, po sedemletnem prestanku zopet odprta. Porabimo to priliko, da podamo nekaj zgodovinskih črtic ozirajočih se na ta dogodek.

Božja pot na sv. Gori se je začela l. 1539, ko se je Marija Devica prikazala neko soboto meseca junija pobožni deklici pastarici grgarski Uršuli Frligojki, ter ji spregovorila blažene besede: „Reci ljudstvu, da naj mi tukaj hišo zida in me milosti prosi“. Vest o tej prikazni se je hitro razglasila po vsej okolici; posvetna in cerkvena oblast se je po strogem preiskovanju tudi prepričala o resničnosti te prikazni in uže l. 1544. je bila sezidana vrh Sv. Gore (takrat „Skalnica“) prelepa cerkev Matere božje. Novo posvečena cerkev bila je podružnica solkanski fari in solkanska duhovščina je oskrbovala nad dvajset let svetogorsko svetišče (1544–1565).

Ker je bilo pa solkanski duhovščini vsled prostrane fare nemogoče še dalje oskrbovati božjo pot, poklical je nadvojvoda Karol, deželni glavar goriški, čč. očete frančiškane iz Bosne, ter jim izročil svetišče Sv. Gore. Čč. očete frančiškani oskrbovali so sv. Goro nad 220 let (1565–1786). Čudodelno podobo Matere božje kronal je dne 7. junija l. 1717. ☛ Gorici pred glavarstvom na Travniku Janez Fattari, škof iz Pična v Istri; iz Gorice prenesli so čudodelno podobo isti dan v Solkan, drugi dan pa na sv. Goro. Od tega časa se je božja pot vedno bolj razvijala; Marija Devica je vedno delila milosti pobožnim romarjem, kateri so jo obiskovali v neštevilnih množicah. — Toda sv. Gori bližali so se hudi časi.

V preteklem stoletju so bili kaj žalostni časi za sv. katoliško Cerkev. Vstali so brezbožni „modrijani“, kateri so s hudobnimi spisi grdili sv. Cerkev, njene služabnike, vstanove in obrede. Posebno ljuto so napadali papeža in škofo, češčenje Matere božje in cerkvene redove. „Mater božjo z altarjev, papeža iz Rima, menihe iz samostanov“ — so kričali in pisarili. Ta bojni klic zaslišala je tudi Sv. Gora, kajti 30. aprila 1785. izšlo je z Dunaja povelje, da se ima božja pot na sv. Gori ustaviti, cerkev in samostan podreti, hospic v Solkanu pa zapreti. Izvršilo se je to povelje 28. januarja 1787. Čudo-

kardinali vse vladarstvo v roke, ter skrbi, da se brž izvoli nov rimski glavar. Pij IX je potreboval kot Camerlenga moža velikega razuma in velike odločnosti, Tak je bil škof Peči!

Ko je Joahin Peči zadnje poldrugo leto in posebno še od časa, ko je bil povišan v Camerlenga, večkrat prebival v Rimu, deloma radi zdravja, deloma radi drugih opravkov, pisal je mej tem na Peružijane, duhovnike in vernike, tri velika pastirska pisma, s katerimi se je proslavil po celi Evropi. O njih ne smemo molčati.

V prvem pismu z dne 12. febr. 1876. govori o „Cerkvi in devetnajstem stoletju“. — Posneti hočemo glavne misli:

1. Sedanji vek potrebuje korenitega preosnovljenja in obnovenja socialnega življenja v vseh slojih človeštva! Krive znanosti in krivi nauki so ves človeški rod izpridili. Delajmo torej na to, da se vrnejo med ljudstvo krščanska načela, da se ovržejo krivi nauki in krive znanosti, ki mamijo duhove sedanjega veka!

2. Ves boj, ki se dandanes bje proti sv. katoliški Cerkvi, izvira iz krivih nazorov, ki se širijo med ljudstvom. Izpodbivajmo krive nazore in širimo krščanske nazore!

3. Navzlic vsem žalostnim razmeram sedanjega veka pa je vendar opaziti nekaj veselega v sveti Cerkvi, namreč rast spoštovanja do sv. Očeta, rimskega glavarja. Dozdevalo se je nekaterim, da dogma o nezmotljivosti rimskega papeža ni bila proglašena v pravem času, da bo imela slabe nasledke, da bodo katoličani odpadali od sv. Stolice — ali motili so se vsi sovražniki katoliške Cerkve! Spoštovanje do rimskega glavarja dan za dnem nepričakovano raste in le mala peščica prevzetnih katoličanov je odpala od sv. Stolice!

V drugem pismu govori „o Cerkvi in o civilizaciji“.

1. Beseda „civilizacija“ (izobraženost) je sedanjim liberalnim sovražnikom sv. Cerkve orožje, s katerim jo napadajo. Sovražniki pravijo, da se

krščanski nazori in krščanska npravstvenost ne vjema z moderno „civilizacijo“! Toda vpraša se, kako je mogoče, da se prava civilizacija ne vjema z besedo božjo in z besedo Kristusovo, z večno resnico? Ali tirja morda prava civilizacija, da naj se število cerkvâ in duhovnikov skrči, število grešnih krajev pa pomnoži, kakor dela novodobna, kriva civilizacija? Ali tirja morda prava civilizacija, da se zidajo gledališča brez vkusa in umetnosti, v katerih se vganjajo dandanes največe ostudnosti in nesramnosti? Ali tirja morda prava civilizacija nepošteno skopuštvu in izsesavanje ubozih in sleparstvo? Ali tirja morda prava civilizacija, da se z nespodobnimi knjigami in časopisi ljudi mami? Ali tirja prava civilizacija, da se z ostudnimi slikami ljudi zapeljuje? Vse to dela moderna civilizacija, ki je s temi ostudnostmi in nepoštenostmi napovedala boj sv. katoliški Cerkvi. Ta boj so začeli imenovati: „boj za civilizacijo“, pa ni prav za prav nič drugega nego silovito preganjanje sv. Cerkve, brez vsacega zmisla!

2. Sv. Cerkev ni nikakor sovražnica prave omike, civilizacije in napredka, bodisi na kateremkoli polju. Sv. Cerkev razliva luč in blagoslov na vse znanosti in umetnosti, na vsa človeška podjetja (Prof. Šuklje vgovarja Leonu XIII.) Sv. Cerkev ni tudi v 19. stoletju še nehala osrečevati narode, gojiti pravo omiko in oliko, ter vzgojevati ljudstvo. Trgati sv. Cerkvi iz rok ljudstvo, pravi se izrivati rastline iz zemlje.

3. V obrtnem in družbinskem oziru pravi Peči: Dandanes smatrajo delavca za stroj (mašino), kateri ima samo z ozirom na korist, večjo ali manjšo vrednost. Pozablja se npravstveno vrednost popočinoma. Druzega se ne išče kakor posvetnih, pozemeljskih reči. Kaj je mari bogatim gospodarjem za dušo ubogih delavcev? Saj nimajo nobene vere! Daje se prostost vsem živinskim strastem, vsem podlim razveseljevanjem in nesramnostim. Kdo bo temu zlu pomagal? Kdo drugi, kakor sv. Cerkev se svojim nebeškim naukom!

delno podobo Matere božje prenesli so v Solkan, ter jo postavili v farni cerkvi na altar sv. Križa. Pobožni menihi, kateri so nad 220 let svetogorsko Mater božjo varovali, raz prižnile njeno slavo označevali, v spovednicah celili grešnikom dušne rane in z molitvami razne milosti izprosili, zapustiti so morali preljubljeno bivališče na sv. Gori, ter se naselili v praznem samostanu na trgu sv. Antona v Gorici. Vse premoženje svetogorskega svetišča so potem postavili na javno dražbo (kant). Vse kar sta ljubezen in hvaležnost do nebeške Kraljice skoz 260 let zložile na altar — zapravila je tedaj neverska roka. Premoženje svetišča v poslopjih, zemljiščih, opravi in dragocenostih je bilo cenjeno na pol milijona gld., a izklicalo se je za 1500 gld.!? Zvonove je kupila solkanska občina za farno cerkev; velik altar je kupil kanalski župnik Segala za cerkev v Mariji Celj, druge altarje so pokupile razne cerkve. Zvonik so podrli, samostan in romarsko prenočišče posuli; veličastno cerkev so razkrili; hoteli so jo tudi do tal posuti a niso mogli, ker so jim bëti od trdega zidišča le odskakovali. Pripoveduje se, da so hoteli tudi visoke kamenite stebre v cerkvi s smodnikom podreti, a niso nič opravili. V nekaj tednih postala je sv. Gora še bolj pusta, kakor je bila pred prikaznijo Matere božje. Podrt samostan, razkriti in podrli skladi slovečega svetišča so ozna-

novali, da veje cerkvi sovražen duh. Sedem let in osem mesecev se je pobožno ljudstvo žalostno obračalo na razvaline svetogorske in srčno Boga prosilo, da bi moglo Marijo zopet častiti na tem kraju. Ta želja se je tudi spolnila.

Za Jožefom II. in Leopoldom II. zasedel je cesarski prestol Franc I., kateri je hotel celiti rane, ki so jih bile zmote prejšnjih let vsekale katoliški cerkvi, Goriško mestno starešinstvo, občinska županstva, duhovščina in verniki obrnili so se do Franca I. s prošnjo, da bi se smelo svetišče na sv. Gori obnoviti. Po prizadevanju in prošnji nadškofa Fr. grofa Inzaghi-ja, grofa Edlinga in grofa Thurna, tedanjega glavarja, bila je prošnja vslišana in dné 15. februvarja 1793. izšlo je dovoljenje iz Dunaja, da se sme božja pot na sv. Gori obnoviti.

Kmalu potem se je osnoval v Gorici odbor, kateri je imel voditi obnovenje svetišča. Obrnil se je z neko okrožnico do častilcev Matere božje, ter jih prosil milodarov. Z veseljem odzvali so se verniki temu pozivu in darovali vse kar so mogli za Mater božjo. Tu se je pokazalo, kaj zamore sv. vera, kaj zamore ljubezen do Marije. Tu je gasila ena družba apno, tam je druga žgala opeko; zastonj tešejo, zastonj vlačijo tramove na vrh gore; mizar hiti z obličem, kovač s kladivom, zidar z žlico na

Imenitno je tudi zadnje pismo. V njem govori znova o „sv. Cerkvi in civilizaciji“, ter jemlje, tako rekoč slovo od Peružijanov, kakor bi slutil, kaj se ima zgoditi.

Mej drugim pravi tudi:

1. Dajte nam dobrih starišev, ki bodo živeli po krščanskem nauku in bodo izpolnjevali dolžnosti do svojih otrok in prava civilizacija je zagotovljena. Sinovi iz takih družin bodo stebri pravičnosti in vsega javnega življenja.

2. Z ozirom na posvetne vladarje pravi: Paganski glavarji so svojo oblast zlorabljali: Stregli so svojim strastem in pili mozeg ubogih trpinov. Krščanski vladarji so poklicani pospeševati dobro in raniti pravico. Strah božji velja za podanike, kakor tudi za kralje in cesarje, kateri bi svojo oblast zlorabljali! Krščanskim kraljem kristjani lahko popolnoma zaupajo. Sv. Cerkev rodi odločne,

pogu mne, nevstrašene vojake, nasproti rodijo brezverske dižave, malopridne, bojazljive vojake itd.

Ko je Peči to pismo še skladal, umrl je slavnj papež Pij IX. dne 7. febr. 1878.

Pečija je smrt Pija IX. močno pretresla! Zato je naglo sklenil svoje pismo 10. febr., s žalostnim poročilom o smrti sv. Očeta Pija IX. in z opominom, da naj molijo za dušo Njegovo, ki je toliko britkosti in žalosti pretrpela. Pismo končuje s pomenljivimi besedami: „Vaša naloga je, o preljubi bratje in predragi verniki, moliti Boga, da bi blagovolil darovati kmalu zopet glavarja sv. Cerkvi, ter obdati ga s ščitom Pijeve kreposti, da bi se mu posrečilo rešiti skrivnostno ladjico sv. Cerkve iz razburkanih in tulečih valov v zaželjeno pristanišče“.

Cerkev in šola.

Pobožnost Leona XIII

Na porcijunkulo, 2. avg. je daroval Leon XIII. sv. mašo v kapeli sv. Pavla. O tem piše italijanski časopis: Predno je začel sv. mašo, je molil tiho četrt ure, potem je stopil k altarju, ter se oblekel v mašniška oblačila in začel sv. mašo.

Kdor je le enkrat bil pri maši Leona XIII. ne more zabiti veličastnega glasu, s katerim izgovarja čisto vsako besedo, in vidne ginjenosti, s katero opravlja vse molitve. Vsaka beseda se je čula čisto do vhoda v kapelo.

Sv. maša je trajala 36 minut. Ko je dovršil sv. opravilo, klečal je papež ves čas sv. maše, katero je za Njim daroval njegov kapelan, na poklekniku, obraz z rokama pokrit, ter se ni zganil. Ko je vstal, se je lahko opazilo, da mu tečejo solze po

licu, a iz obraza mu je odsevala kakor rajska miloba in radost.

Proti večeru istega dne je bila večerna pobožnost, ki je trajala poldrugo uro, in ves ta čas je klečal pobožni starček Leon XIII. na svojem poklekniku, ter goreče molil za blagor sv. Cerkve.

Sovraštvo framonov proti Kristusu.

V St. Denis na Franoskem je dal mestni svet odstraniti dragoceno podobo križanega Zveličarja s tamošnjega pokopališča. Podoba ta se je cenila na 20.000 frankov (kron).

Nek gospod Michard je hotel kupiti podobo, ter nudil za njo 1000 fr. Eden svetovalec pa opomni, da je taka cena smešna za toliko vrednost. Tedaj pa se dvigne svetovalec Pillot in v svojem gnjevu in sovraštvu proti Kristusu kriči:

sv. Goro; romarji imajo v eni roki molek, na plečah pa opeko, deske, zraven vsega pa dohaja od vseh strani mnogo denarne pomoči.

Delo je takó hitro nadaljevalo, da je bilo mogoče uže 23. junija maševati; 27. septembra bila je cerkev blagoslovljena, 29. dan septembra pa je bil oločen, da se prenese slovesno čudodelna podoba Matere božje iz Solkana na sv. Goro.

Nepotrpežljivo je pričakovalo vse ljudstvo dan sv. Mibaela, ki je bil isto leto v nedeljo. Priprave so se delale velikanske, da bi čem slovesniše vpeljali v staro lastnino čudodelno podobo. Zato opravilo so bili škof Filip grof Inzaghi pooblastili č. g. I. A. Gironcoli-ja. Dan pred sv. Mihaelom poda se ta gospod o mraku v Solkan, izkaže tamošnjemu župniku svoja pooblastila, stopi v farno cerkev, ki je bila z ljudstvom prenapolnjena, zapoje lavretanske litanije in opominja prisrčno ljudstvo, naj se ne vdá in naj mirno pusti odnesti podobo Matere božje. Ob sedmi zvečer odnesli so podobo v Gorico, kjer jo je pričakovalo pobožno ljudstvo; podobo so prinesli v stolno cerkev, ter jo izpostavili na velikem altarju. V nedeljo zjutraj, t. j. 29. septembra, darovali so prevz. škof slovesno sv. mašo: po maši pa so čudodelno podobo postavili na nosilnice pod prekrasno nebo, ter se začeli pomikati iz cerkve po mestu proti sv. Gori. Čeravno je dež močno lil,

pomikala se je vendar procesija po mestu. Ljudstva je bilo neštivilnega, iz okolice in iz daljnih krajev, gospode in priprostega, rokodelskega in kmečkega. Meščani so si šteli v čast po vrsti nositi podobo do sv. Gore, kamor so dospeli ob 1 in pol popoldne. V prenapolnjeni cerkvi imel je italijanski in slovenski govor in sv. mašo g. Jožef Križman, kanonik in generalni vikar. Veselja ni bilo konca, vse je Boga hvalilo, da je Marija dobila zopet svoje častno staro prebivališče. Od istega časa se svetišče svetogorsko vedno bolj razcvita. Leta 1843. se je slovesno praznovala petdesetletnica obnovljene božje poti. To slovesnost so napravili odlični goriški meščanje, ki so se sešli istega dne na sv. Gori v obilnem številu z uniformirano meščansko godbo, ter Marijo počastili. — Dal Bog, da bi se še z večjo slovesnostjo obhajala letos enaka stoletnica.

Napisali smo te vrstice, katere smo skoraj doslovno vzeli iz Červ-ove knjižice: Sv. Gora pri Gorici z namenom, da bi se pobožni Primorci spominjali posebno letos sv. Gore, da bi se v nas verska zavest pomladila in da bi v obilnem številu dohajali na sv. Goro k njej, katera je pobožni Uršuli rekla: „Reci ljudstvu, da naj mi tukaj hišo zida in me milosti prosi“.

„Dajte jo (podobo) za vsako ceno; za 1000 frankov, za 100, zastonj, ako hočete, da le odstranite to znamenje, ki skruni prostore naše mestne hiše. Storite ž njo kar hočete, da jo le odnesete vsaj 50 kilometrov daleč od našega mesta, da se ne bo več o njej govorilo.“ — Tem besedam je sledila glasna pohvala navzočih svetovalcev.

Tako grozno torej sovražijo framasoni častno znamenje našega odrešenja, da jih že pogled ali spomin na podobo Križanega razkači, da kar besnijo.

Prizanesljivost božja je res velika, da ne kazni takoj tolike zlobnosti, pa prišel bo gotovo dan maščevanja, dan jeze božje, in tedaj gorje svetu, ki v svoji oholosti Boga zaničuje! — Molimo za zaslepljene nasprotnike sv. Cerkve! —

Otroci v cerkvi.

Vsi ljudje so Srcu Jezusovemu ljubi, ali najljubši in najdražji so mu nedolžni otroci. „Pustite male k meni, takih je nebeško kraljestvo“. Zato je prav, da so otroci v cerkvi poleg altarja, poleg Jezusa. Se ve da otroci lahkomišeln, ne znajo ceniti Jezusove ljubezni in ne čutijo, kako blizo Gospoda klečijo. Radi začno igrati in šepetati, ozirajo se po cerkvi in eden drugemu nagajajo, da mora včasih poseči vmes krepka pest bistrookega cerkvenika, ki iz sakristije pisano gleda nemirne paglavce. Ali treba je, da tudi mi duhovniki sežemo vmes, da naučimo otroke pobožnosti v cerkvi. Duhovniki in učitelji, pravim, ker tudi učiteljem je to zapovedano. Nočem tu navajati §§, ampak govorim samo učiteljem, ki so pravi, krščanski mladino ljubi, katerim ni treba zapovedi, ker delajo iz ljubezni, kar delajo.

Dober pripomoček, da se otroci naučijo v cerkvi, pobožno obnašati je *skupna šolska maša* ob delavnikih in tudi ob nedeljah. Žal, da je le malo krajev, kjer imajo ob nedeljah in praznikih skupno šolsko mašo. Niti v Trstu, niti v Gorici ni po trgih, ni po vaseh nimajo otroci ljudske šole skupne sv. maše. Tako ne morejo ni duhovniki, ni učitelji nadzorovati napredka otrok v cerkvi. Malomarni stariši se ne brigajo, saj mnogo njih še sami ne hodijo k maši. Kaj otroci molijo in kako molijo, kolikokrat izostanejo, se malo izve. Po moji misli bi morali po mestih povsod, po deželi pa, kjer se zapazi nemarnost, vpeljati skupno šolsko mašo. To je v naši postavi vte-

meljeno tako, da ob nedeljah in praznikih ne more imeti šolska oblast nobenega izgovora. Učitelji bi imeli s tem neko novo breme, ali tudi veliko za slugo in spoštovanje vernega ljudstva.

Še nekaj imam na srcu. Videl sem ob sklepu šolskega leta do 400 otrok v cerkvi, pri orgljah je pa sam organist orgljal in pel, otroci so pa tihi čakali konca Niti cesarske pesni niso se upali peti, katero pač vsi znajo. Lepo bi bilo, če bi otroci peli v cerkvi, ker imajo lep glas. Pojo naj vedno pri službi božji, posebno pa pri šolski maši. Zato je treba le dobre volje in nekoliko vežbanja.

Ravno isto je tudi opomniti o *molitvi*. Včasih otroci nič ne molijo, ni na tihem ni na glas. Ako bi otroci lepo molili, kakor v šoli, molila bi ž njimi cela cerkev lepo, tako pa ljudje kar snedo „Daj nam danes naš vsakdanji kruh“, da se ne vé, kaj pravijo. Kdor hoče to napako odpraviti, le urno otroke nauči.

Ker se je ravno začelo šolsko leto, menim, da sem o pravem času povedal te drobne misli.

Petdesetletnica sv. Detinstva.

Leta 1843. ustanovil je na Francoskem za blagor mladine vneti škof Forbin sv. Detinstvo. Letos je petdesetletnica. Sv. Oče Papež se z veseljem spominjajo petdesetletnice. Potrdili so začetkom letošnjega leta vse pravice podeljene sv. Detinstvu le za nekaj časa, za *vedno*. V teku 50 let je zbralo sv. Detinstvo v prid nesrečnim poganskim otrokom vskolu 40 milijonov gld. Krščenih otrok je bilo kacic 12 milijonov. Vsako leto hranilo se je povprečno v 5 tisoč hišah 150 tisoč otrok. Lansko leto zbrali so katoličani čez poldrugi milijon gld. Na Primorskem je sv. Detinstvo uže močno razširjeno. Želeti je, da Primorci še obilnejše pristopijo k sv. Detinstvu, ker društvo je čisto katoliško, namen čisto katoliški, dobrote prav velike. — Bog daj svojega blagoslova!

V Lurdu na Francoskem

je nek mlad angleški zdravnik, protestant, preiskoval čudežna ozdravljenja, ki se godé na tem kraju po priprošnji brezmadežne Device, a nazadnje se je prepričal o resničnosti čudežev, ter prestopil v katoliško Cerkev. Dal Bog, da bi tudi oni francoski mogotci, ki preganjajo kat. Cerkev, kmalu spregledali, ter postali nje verni sinovi!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Državni zbor bode jeseni zboroval le kratek čas. Rešil bode budgetni provizorij in dovolil vojaške novince. Dne 10. decembra se snidejo že deželni zbori.

Trst. Govori se, da c. kr. namestnik Rinaldini opstoji in na njegovo mesto pride neki nemški uradnik iz Tirolskega. Koliko je resnice na tem, ne vemo. Kako čudne razmere so v Trstu, pokazale so do sitega zadnje tržaške volitve; te razmere se nikakor ne izboljšajo, dokler na Dunaju ne spoznajo, da je v Trstu treba varovati in krepiti slovanski živelj, in se na više mesto postavijo uradniki, ki bodo imeli tudi srce za Slovane.

V Galiciji so imeli katoliški shod, katerega se je udeležilo veliko število državnih in deželnih

poslancev in prvi poljski učenjaki, lahko rečemo, cvet poljskega razumništva. V šolskem odseku se je stavila cela vrsta praktičnih nasvetov, kako naj se postavi vzgoja mladine bolj na versko podlago. Sklenilo se je delati na to, da se na vseučiliščih v Krakovu in Lvovu vpeljeta stolici za klasično krščansko modroslovje in da bi učiteljski kandidatje za srednje šole morali obiskovati ta predavanja. Ta sklep je jako važen. Zdaj se na vseučiliščih pač predavajo razni brezverski filozofi in prirodoslovstvo z raznih krščanstvu nasprotnih stališč; krščanska filozofija se pa zanemarija in zato je marsikateremu omikancu otemnelo versko prepričanje. Vpeljana krščanska filozofija bi bila v veliko korist pravi izobraženosti. — Ako dobimo krščansko izobraženih srednješolskih učiteljev, dobimo krščanske srednje šole in učiteljska; iz takih učiteljskih pa

dobimo krščanskih učiteljev, ki bodo krščansko vzgajali mladino. Katoliško misleči poslanci naj ne pusté iz vida tega sklepa in naj v državnem zboru na to delajo, da se krščanska klasična filozofija predava na vseh vseučiliščih in da ta predavanja pohajajo vsi, ki nameravajo kedaj poučavati katoliško mladež v avstrijskih srednjih šolah. Gledé na ljudsko šolo sklenil je katoliški shod v Krakovu, da se v soglasju z vsem katoliškim svetom izreka za načelo, da mora biti za katoliške otroke šola tudi le katoliška, v kateri se vsi predmeti predavajo z ozirom na katoliške resnice, zato naj se šolski zakon iz leta 1868. bistveno premeni,

Na Češkem so v spomin kraljevega reskripta dne 17. septembra 1871., s katerim je cesar priznal češko državno pravo, nameravali napraviti raznih slavnosti in shodov. Vlada je pa prepovedala vse shode, češ, da bi se itak razburjeno ljudstvo še več zbegalo.

V Šleziji bivajo poleg Nemcev Čehi in Poljaki, katerim obojim preti največja nevarnost od Nemcev. Razumi se, da bi za oboje najbolje bilo, da bi složno postopali; žal, da se je tudi tukaj pojavil slovanski greh. Čeh in Poljak se bodeta pikala in grizla, Nemec bo pa mirno utrjeval svoje pozicije.

Hrvatski deželni zbor se snide 15. oktobra. V Zagrebu je umrl 10. t. m. škof Pavlešič.

Na Ogerskem se neobzirno zatirajo nemadarske narodnosti. Na dnevnem redu so zdaj Rumuni, ki pa se ne mislijo udati na lahko, ampak pogumno sprejmejo boj, kojega jim usiljujejo Madjari. Zarad neke brošure o razmerah na Ogerskem, obsodili so v Kološu dva vseučilišnika Rumunca, in list „Tribuna“ pravi, da je ta obsodba napoved boja proti vsemu rumunskemu narodu in proti vsemu, kar na Ogerskem ne diha po madjarski, ter pozivlje narod, naj pred deželo in pred svetom dokaže, da na zatožni klopi v Kološu nista sedela dva zločinca, ampak ves rumunski narod, ter da je razglašena obsodba najodurnejši izraz narodnega sovraštva.

V Bosni pridno pomnožujejo domačo vojsko, agrarne razmere se pa bolj počasi izboljšujejo.

Vnanje države.

* Rim. Sv. Oče izdali so encikliko do ogerskih škofov, v kateri poučujejo duhovnike in vernike, kakó jim je postopati v sedanjih časih. Zlasti vele vajo naj se zabranjujejo mešani zakoni, naj se volijo v zastope pravi katoliški možje. Ogerskim liberalcem enciklika ni všeč in zato jo njihovi časopisi obirajo vsak po svoje. — Zarad kolere ustavljeno je namerovano romanje Francozov in Španjolcev v Rim. — Anarhisti se v Italiji jako hitro množé. V Rimu jih je policija v eni noči zaprla 70; v Milanu je policija pri preiskavi anarhističnih domov našla

veliko množino dinamita. Ljudstvo na Laškem je vbogo, sedajni poglavarji vzeli so mu še vero, in zmešnjava prihaja zmiraj večje.

Na Nemškem, v Würzburgu so imeli katoliški shod, pri katerem je würzburški škof posebno povdarjal, da je sedajnih žalostnih socialnih razmer največ knivo to, ker so ljudje popustili krščanska načela in življenje po teh načelih. Nadškof bamberski je naglašal, da le krščanska pravičnost in ljubezen moreta izboljšati žalostne socialne razmere. Sammer je govoril o narodni omiki, in rekel, da mora v krščanskih šolah vladati Kristus, in je omenil, kakó dobri časniki in knjige pomagajo pravi omiki, slabi pa jej škodujejo; pozivljaj je katolice, da podpirajo odločno katoliške liste. To vse rečeno? saj je enako sklepal in priporočal tudi I. kat slovenski shod v Ljubljani. Učitelj Antoni je govoril o krščanski šoli in zahteval, da se morajo učitelji izobraževati za svoj poklic na verski podlagi. Lieber je povdarjal, da mora katoliški mož braniti krščanski zakon, ki je podlaga krščanske družine, in naj krščanske vere ne priznava le v cerkvi, ampak tudi na javnem in v parlamentu. Njegov govor je naredil silen vtis in je velikega pomena.

Ruska vojna mornarica postaja vsako leto močnejša in šteje že čez 400 ladij. Dne 13. oktobra pride nekaj tega brodovja v francosko пристanišče v Toulon, kar zbuja v Franciji veliko veselje, ker ta obisk kaže, da se Rusija zmiraj bolj približuje Franciji.

Na Angleškem so v gospodski zbornici zavrgli zakon o irski samoupravi in nasprotniki tega zakona hočejo, naj Gladstone odstopi ali pa spodjujo zbornico razpusti, da se po volitvah spozna, kaj narod misli o tej zadevi. Gladstone pa pravi, da zbornica ni bila voljena samo zarad irske samouprave, ampak zarad mnogih drugih vprašanj, katera naj zbornica reši in še le potem naj se narod vpraša, je li zadovoljen s temi poslanci ali ne. — Angleži so se začeli bati francosko-ruskega prijateljstva, in časopisi odkritosrčno pišejo, da združeno francosko-rusko brodovje more pripraviti Angleško v veliko nevarnost, ter svetujejo, naj se Angleška pridruži trozvezi, da bodo Nemčija, Avstrija, Laška in Angleška skupno stali proti Franciji in Rusiji.

Srbski kralj Aleksander je bil te dni v Topolu, na grobu prvega srbskega junaka „Crnega Jurja“ ali Karadjordjeviča in položil na grob venec z besedami: „V spomin možu, ki je prvi razvil zastavo v osvobojenje Srbije! Večno živi njegov spomin!“ S tem dejanjem pridobil si je mnogo simpatij pri ljudstvu, ki z neko pobožnostjo govori o začetniku osvobojenja iz turške sužnosti.

V Braziliji je že zopet punt. Spuntala se je vojna mornarica in začela bombardovati Rio de Janeiro. Odkar so izgnali cesarja Petra, in vladno krmilo prevzeli framasoni, ni več miru v tej deželi.

Dopisi in razne novice iz slovenskih in drugih krajev.

† Adolf Harmel, dekan v Komnu. — V 17. št. „Prim. L.“ smo javili, da se zdravje vlč. g. Harmela boljša; upali smo torej, da nam Previdnost božja še ohrani toli priljubljenega nam gospoda, kojega so vsi čislali in spoštovali kot značajnega moža, vrlega narodnjaka, iskrenega dušnega pastirja.

Toda upanj naše se ni vresničilo; Bo g je sklenil poklicati k sebi zvestega služabnika na plačilo.

V noči od 1. do 2. septembra se mu je nenedoma shujšalo; brzojavili so nemudoma v Gorico po njegovega zdravnika dra. Lisjaka, ki je tudi kmalu prišel, a neizprosljiva smrt ni pustila drage

žrtve; ob 1¼ popoldne izdihnil je g. Adolf Harmel v rokah svojega kapelana svojo blago dušo.

Sami sebi nismo verjeli, da smo tako hitro zgubili dobrega duhovnega očeta. Glas zvonov, ki je tužno odmeval po kraški planoti, je oznanjeval žalostno vest po vsej dekaniji, in vse ljudstvo je žalovalo po svojem dušnem pastirju, katerega je iz srca ljubilo. To je pričal jasno rajnega gospoda dekana veličastni pogreb, ki se je vršil dne 4. septembra dopoldne.

Iz cele Komenske dekanije prišlo je mnogo vernega ljudstva, da spremi k zadnjemu počitku preljubega duhovnega očeta. In celó iz daljnih Šebrelj, kjer je blagi pokojnik 13 let deloval kot župnik, so prišli ljudje, da skažejo zadnjo čast svojemu bivšemu župniku. To je gotovo lep dokaz prave ljubezni in spoštovanja, katero goji verno ljudstvo do svojih dušnih pastirjev. Učitelji in učiteljice s šolsko mladino, vsi v Komnu bivaajoči c. kr. uradniki in žendarmerija, iz Sežane vodja c. kr. okr. glavarstva, č. duhovščina iz Goriške in sosednih Tržaške in Ljubljanske škofije, iz Dunaja celo je prihitel na brzojavno poročilo pokojnega zvesti prijatelj dr. Fr. Sedej — vse je pričalo, kako priljubljen je bil pokojnik pri vseh, ki so z njim občevali ali ga le poznali.

Sprevod je vodil vlč. msgr. dr. Gabrielevič, semeniški vodja, ki je daroval slovesno črno mašo, ter imel ginljiv govor; pretresljive so bile zlasti te-le besede: „Lehko bi vprašali danes Tebe, o Gospod, kaj se Ti je zamerilo vbogo ljudstvo, da si mu uzel tako dobrega pastirja, kaj Ti je storila vboga nadškofija, da si jej odtrgal njeno veselje in diko, kaj je zagrešil blagi ranjki, da si v cvetju njegovih let mu prerezal nit življenja. Zdi se, da si hotel Komenčanom le pokazati uzornega moža in si jim ga potem uzel. Dá, lahko bi takó tožili, a mi vemo, da nerazumljiva so tvoja dela, mi hvalimo tvojo pravičnost.“ Po dovršenem sv. opravilu v cerkvi napotil se je sprevod na Komenski mirodvor: tam so zapeli vrli pevci pokojniku zadnjo žalostinko — in krsta je zginila v hladni grob pod črno zemljo.

Tu počiva sedaj od trudapolnega dele nepozabljiv pastir sredi mej svojimi ovčicami, katere je tako skrbno pasel s tečno duševno hrano, tu čakajo večnega plačila telesni ostanki uzor-moža, uzglednega duhovnika, vrlega narodnjaka, gorečega gojitelja in pospeševalca cerkvenega in družega poštenega petja.

Neizbrisljiv spomin si je ohranil blagi pokojnik, kjerkoli je deloval za blagor cerkve in naroda. Kapelanoval je več let v Cirknem, plodonosno deloval 13 let v goratih Šebreljah, slednjič samo 4 leta v Komnu, kjer se je v kratkem času vsem priljubil s svojo ljubeznjivo prijaznostjo, gostoljubnostjo in svojim značajnim postopanjem.

Sklepamo z besedami dopisovalca „Slovenčevega“: Počivaj v miru, zlata duša! Našo veliko žalost pa naj lajša tolažilna resnica, izražena v Tvoji zadnji nagrobnici:

„Blagor mu, kateri v Gospodu zaspi,
V slavi nebeški se tam prebudi.“

† **Stefan Faganelj**, vikar v Biljah. — „Prim. List“ je že zadnjič prinesel vest o smrti veleč. g. Faganelja. Morda vstrežem častitim prijateljem in znancem njegovim, ako podam tukaj par črtic iz zadnjih trenutkov njegovega pozemeljskega življenja. Bil je vlč. g. Štefan do skrajnosti skromen,

ponižen in vdan v voljo božjo! Ko se je še pred šestimi tedni sprehajal po vrtu in je bolezen v možganih močno rasla, da ni imel več mnogo spomina, odgovoril je na vprašanje, kako mu je kaj, samo te le besede: „Bo že, ako bo volja božja. Sicer se malo menim, ali ozdravim ali ne ozdravim, saj sem delal vse na čast božjo!“ In ko se se je spomnil koliko britkosti, koje je imel v svojem službovanju, je vzdihnil: „Saj sem delal vse na čast božjo“. In ko je bolezen narasla, da ja izgubil spomin popolnoma, da ni skoraj nobenega več poznal in nobene besede znal izgovoriti, vendar besede: „Volja božja, vse na čast božjo“ je znal jasno in razločno izgovarjati. V življenju je posebno častil Marijo Devico brez madeža spočeto. Imel je skoraj vedno v rokah sv. rožni venec! In tudi zdaj v bolezni, ko ni bil več pri pravi zavesti, je vendar: „Oče naš, Češčena si Marija, Čast bodi Bogu“ na rožni venec jasno in razločno molil, da smo ga vsi razumeli in se čudili. Ko smo mu proti zadnjemu šepetali na uho svete besede in ga nagovarjali, ni dal nobenega znamenja, ali ko smo mu dali v roke sv. rožni venec, je brž začutil jagode v prstih in jih je začel premikati. Proti koncu je vedno bolj tiščal sveti rožni venec in z rožnim vencem v rokah je izdihnil svojo blago dušo.

Veleč g. Štefan ni štel mnogo prijateljev in znancev na tem svetu. Bil je malopoznan in do skrajnosti skromen — pa bil je vnet in goreč za vse dobro in sveto in je veliko dobrega storil! Vsi, ki so g. Štefana poznali, ga hvalijo.

Komaj je leto dni, kar mu je vlč. g. Adolf Harmel, dekan Komenski po pripravljanem zborovanju za I. slovenski kat. shod v Goriškem semenišči segel v roko rekoč: „Štefan! Ti moraš mene zdaj enkrat obiskati in potem pridem jaz k Tebi!“ Želja se je spolnila, pa ne na tem svetu, ampak kakor upamo, za oba — nad zvezdami!

S Krasa, 10. septembra. (Umeščenje novega župnika). V dične naša Sežani se vrše letos velike premembe. Nič manj kot pet vrhovnih glav se premeni. Nov župnik, nov c. kr. okrajni glavar, nov sodnik, nov zdravnik, nov notar; — nova lepa šolska zgradba. Toda le o prvej novosti sporoča danes „Prim. L.“

Željno so pričakovali Sežanci novega svojega župnika, katerega so si sami izbrali, nepoznavši ga osebno, nego le po dobrem glasu, ki je šel pred njim. Saj vemo, da „dober glas sega v deveto vas“. Došel je župnik preč. g. Josip Omers, dne 5. t. m. po železnici ob 11. dopolne, ter bil primerno sprejet, a umeščen je bil slovesno v nedeljo dne 10. t. m. Prečast. kanonik dekan Tomajski Urban Golmajer je v kratkem a jedrnatem govoru povdarjal veliko moč krščanske ljubezni, ki naj veže vedno župnika s župljani, pastirja z ovčicami, ter poljudno to pojašnjeval s primeri iz svete in svetne zgodovine.

Veliko vernikov domačinov in iz okoličnih vasi se je udeležilo lepe slovesnosti; slavnostno so peli lepo ubrani Sežanski zvonovi — in v cerkvi vrlo izvežbani pevci; topiči so pa pokali, da se je vse treslo. Po sv. maši so novega župnika sprovodili sobratje duhovniki v obnovljen župni dvorec, kjer je prednik njegov bival čez trideset let. Naj Bog tudi novega čvrstega župnika mnogo let ohrani, v dične kraški metropoli Sežani, ter naj se mu posreči odpraviti male nevedne navskrižnosti, ki so se pojavljale v župniji, s svojim uljudnim, modrim in resnim ravnanjem, s katerim si je že pridobil srca večine prebivalcev.

Iz Črnič*) 31. avg. smo sprejeli k zadnjemu počitku Antona Lebana, sina poprejšnjega župana, komaj 35 let star.

Bil je to zares prelep spreved. Prišli so mu zadnje čast izkazat, ter so prinesli sebojvence mnogoštevilni njegovi sorodniki. Starešinstvo črniško-batujske občine mu je tudi poklonilo venec. Starešinstvo gojaške občine smo videli tudi zastopano. Zraven drugih odličnih oseb je bilo domačega ljudstva skoraj polna naša obširna cerkev. Domači pevci s pomočjo nekaterih drugih so ranjkemu peli običajne žalostinke in, med sv. mašami Rekviem. Na grobu je vzel slovo od rajnega njegov svak Ivan Pignatari v imenu njegove zapuščene soproge, sina, starišev in ljudstva. Na to so mu zapeli še v zadnje pevci. Krsto so položili začasno v leseno rakev, dokler se ne napravi zidanih.

Ranjki je bil silno priden kmetovalec in dasiravno premožen, ni se sramoval prijati za oralo, za senene vile ali drugo orodje. Kot ud v starešinstvo je imel prav blage namene omejiti ali odpraviti ples in igranje po krčmah. Studilo se mu je zlasti preklinjevanje in bogokletstvo v laškem jeziku, kakoršno so nekteri iz mesta zanesli. Trpel je tri leta silne muke, a vedno bolj je bil potrpežljiv in udan v voljo božjo. Če bi umrl, ga je najbolj skrbelo, kaj bo iz sinka še le pet let starega. Bal se je, da se ne bi spridil v mestu, kamor ga je namenil dati v šolo. Rekel je, da bi ga najraje dal v kak zavod.

Silno rad je videl, če ga je duhovnik v boleznih obiskal. O kako slabo bi bilo za naše zveličanje, je rekel, če bi nas duhovni ne podučili. Z nedopovedljivim veseljem in radovednostjo je sprejemal nauke. Vsak večer je ukazal moliti v hiši rožni venec. Zadnje dni, ko ni mogel več sam moliti, hotel je, da so vedno drugi pri njem molili.

Globoko užaljeni udovi in starišem bodi v tolažbo in v gled rajnega udanost v voljo božjo. N. v. m. p.!

V Črniče*) je namesto gdčne. Olge Fabjani, ki je začasno izstopila iz službe radi bolehnosti, imenovana gdčna. Otilija Jug. hči znanega vrlega učitelja Tomaža Jug iz Solkana; službovala je do sedaj v Grgarju.

Blg. g. I. Gosar*) vrli slovenski slikar, je tako nesrečno padel v Barbani v Istri, da je moral delo vstaviti in trpi hude bolečine. Zdravi se v Gorici.

Umril je*) vlč. g. Jakob Anderlig, župnik v Ronkah na Goriškem. Rojen je bil 29. okt. 1816. Napravil je lepo oporoko. N. v. m. p.!

Iz Gorice. — Prevzvišeni knez-nadškof so dovršili kanonično vizitacijo in birmovanje po dekanatih: Gradiska in Visco.

Jesenska ordinacija goriških bogoslovcev Blažko, Korsič, Mosettig. bode od 17. t. m. naprej Bog daj mladim gg. srečo.

Šolski pouk na c. kr. vadnici, gimnaziji in realki se je uže začel. Bog daj gg. profesorjem lepših uspehov ko lani.

V slov. Alojzijevišče nastanimo letos 20 dečkov. Potrebujemo tedaj letos obilne podpore.

Veleuč. g. dr. A. Gregorčič je skoraj popolnoma okreval. Bog daj!

*) Za zadnjo štev. prekasno došlo.

Blagoslov strašne kolere je prepoved razuzdanih plesov v Gorici in v okolici. Toliko bolj britko pa nas je zadela prepoved Šempaskega tabora, ki je splaval po Lijaku.

Neki skalabonar iz Prvačine nam je pravil, da se pripravlja ob Lijaku velika akcija proti finančnemu ministru in trojni zvezi. Izvedeli so namreč, da finančni minister dela denar, pa ga njim ne dá, trojna zveza pa tudi ni po njih sv. veri. Ako bo kaj iz tega, bodem točno poročal.

Velikodušen dar. Njegovo Veličanstvo presvitli cesar daroval je letos, kakor vsako leto, 300 gold. morskemu zdravšču v Gradežu.

Grof Alfred Coronini bil je voljen v Tolminu poslancem v deželni zbor goriški na mesto pokojnega notarja Ivančiča.

Semenj v Kobaridu. Dne 9. sept. bi imel biti v Kobaridu običajni semenj, Tolminsko glavarstvo je ga prepovedalo radi preteče kolere, a prekasno. Nekateri niso doznali prepovedi. Sosebno tržarji (kramarji) upali so dobička v Kobaridu. Varali so se. Vrniti so se morali s praznimi rokami in blagom. Nevolja je velika. Tržarji namerujejo tirjati tolminsko glavarstvo odškodnine.

Nov list, z naslovom „Sloga“ je izšel te dni v Gorici; geslo mu je „narodna politična poštenost“. Mi opustimo za sedaj vsako sodbo po izreku: „nolite iudicare ante tempus“, (ne sodite pred časom).

Bilje. Terek, 5. t. m. je bil pri nas vlč. gosp. monsg. dr. A. Mahnič. Ogledal si je kipe sv. Cirila in Metoda, izdelane od slovečega kiparja Fr. Tončiča v Kamniku. Pohvalil je delo in mladega, nadepolnega mojstra.

Služba nemškega govornika v cerkvi sv. Antona nov. v Trstu je razpisana do 10. oktobra t. l. Letna plača je 630 gld. in odškodnina za stanovanje 210 gld. Prosilci naj vložijo svoje prošnje pri tržaškem škof. Ordinarijatu s prilogami, ki pričajo o prosilčevi starosti, študijah, službenih letih, sposobnosti za cerkveno govorništvo, znanju nemškega in če mogoče tudi italijanskega in slovenskega jezika, ter o fizični sposobnosti za javne govore na leci.

Duhovniške spremembe v tržaški škofiji. Č. g. I. Tomšič, iz Doline v Pomjan, župni upravitelj. Č. g. I. Normali iz Pomjana k sv. Antonu nov. v Trst kot duh. pomočnik.

V Barkovljah pri Trstu obstoji že več let bratovščina Sv. Rešnjega Telesa, ki šteje blizu 300 udov. Tamošnji, za čast božjo in duševni blagor svojih vernikov vneti č. g. župnik je izposloval za svojo cerkev posebno duševno dobroto. Za Rožnivenško nedeljo, 1. dan oktobra je podeljen od sv. Stolice popolni odpustek „toties quoties“, t. j. kolikorkrat kdo obišče Barkovljansko cerkev od sobote pred to nedeljo popoldne do solnčnega zahoda v nedeljo, ako vredno sprejme zakramenta sv. Pokore in sv. Obhajla, ter pobožno moli v cerkvi po namenu sv. Očeta papeža. — Gotovo bodo verni katoličani v Barkovljah in okolici radi ze udeležili te duševne dobrote, ter tako poskrbeli za zveličanje svoje duše, pa tudi veselje napravili č. g. župniku, kojemu bo obilna udeležba sv. odpustkov najlepša zahvala za njegovo skrb in gorečnost.

Novo vino. Po odloku tržaškega Magistrata je zabranjena nadrobna prodaja novega vina do 15. oktobra; od 16. okt. do 10. nov. pa le tedaj, če poskušnja dokaže, da vino ni škodljivo zdravju.